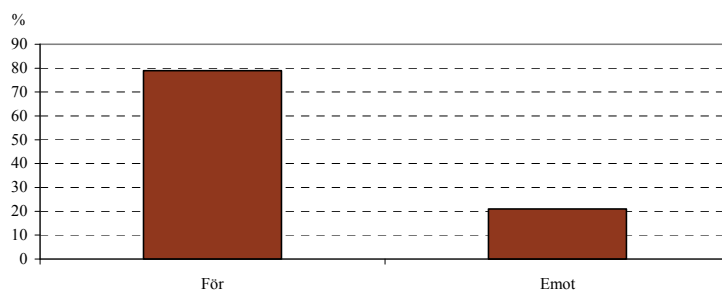

Opinionsundersökning om slutförvaring av använt kärnbränsle

Telefonintervjuer i Uppsala län, Gävle kommun och Norrtälje kommun
under december 2008 – januari 2009 av SKOP

Regionförbundet Uppsala län har låtit göra en opinionsundersökning i Uppsala län samt Gävle och Norrtälje kommuner. Syftet var att få en oberoende uppfattning om hur invånarna ställer sig till ett eventuellt slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Över tusen telefonintervjuer gjordes under december 2008 och januari 2009 av SKOP. (De gjordes innan alliansen deklarerade att en utbyggnad av kärnkraften kan bli tänkbar i framtiden.)

Om man kan finna en lämplig plats för slutförvaring av kärnbränslet vid Forsmark i Östhammars kommun. Är Du i så fall för eller emot ett sådant förslag?

En mycket stor majoritet (79 procent) är för ett slutförvar i Forsmark, medan 21 procent är emot.

Man kan notera att män i större utsträckning än kvinnor är för ett slutförvar (88 respektive 71 procent).

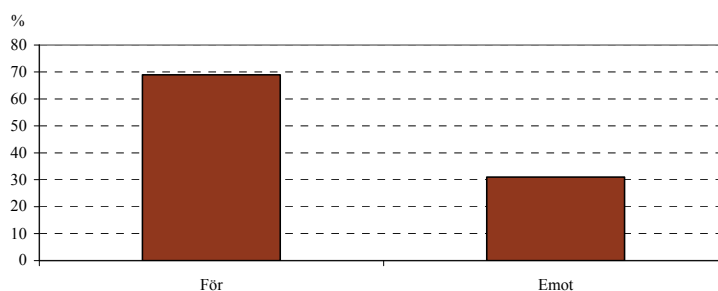
Svaren har också analyserats med avseende på geografisk hemvist. Undersökningsområdet har delats upp i fyra delområden:

1. Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner
2. Gävle och Norrtälje kommuner
3. Uppsala kommun
4. Övriga kommuner i Uppsala län (dvs Enköping, Heby, Håbo och Knivsta)

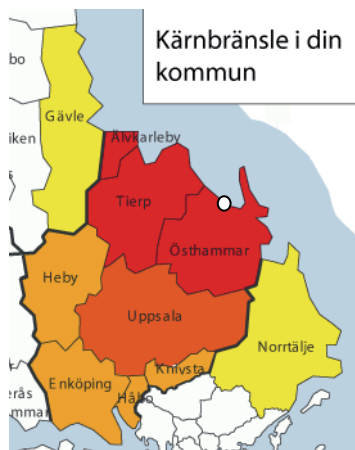
I denna undersökning kan man inte se några skillnader i åsikter mellan invånarna i de fyra delområdena när det gäller slutförvaring i Forsmark.

När frågan handlar om ett eventuellt slutförvar i den egna kommunen svarar 69 procent att de är för och 31 procent att de är emot. Här kan man också se en tydlig skillnad mellan könen (78 procent av männen och 60 procent av kvinnorna är för).

Om man fann en lämplig plats för slutförvaring av det använda kärnbränslet i den kommun där Du bor. Är Du i så fall för eller emot att man slutförvarar kärnbränslet i Din kommun?

Skillnaderna mellan de fyra delområdena är i detta fall signifikanta. I gruppen Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner är 79 procent för. I Uppsala kommun är 76 procent för. I gruppen Gävle och Norrtälje kommuner är 59 procent för och i övriga kommuner 66 procent.

Enligt tidigare undersökningar avtar viljan att hysa ett slutförvar i den egna kommunen med avståndet till Forsmark. Denna undersökning ger en delvis annorlunda bild. I Uppsala kommun är inställningen till ett slutförvar i den egna kommunen nästan lika positiv som i gruppen Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner.

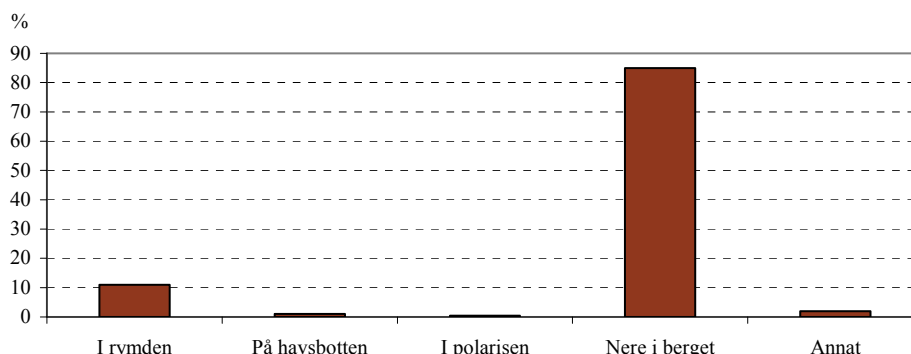
I gruppen Gävle och Norrtälje kommuner är man betydligt mer negativt inställd till ett slutförvar än i gruppen övriga kommuner. I samtliga områden är dock en majoritet för ett slutförvar i den egna kommunen.

Internationellt sett är dessa värden sensationella. I många länder är det svårt att hitta kommuner som ens kan acceptera att platsundersökningar utförs. Då handlar det dessutom om att man skulle bygga ett förvar för avfall som är mindre radioaktivt och mindre långlivat än använt kärnbränsle.

Slutförvaring i berg

En mycket stor majoritet (85 procent) tror att den bästa förvaringsplatsen är nere i berget. 11 procent tror att det är i rymden. Bland dem är de flesta under 40 år. En del har svarat att det inte finns någon bra förvaringsplats. Några få har föreslagit återanvändning av avfallet.

I Sverige har man har diskuterat olika förvaringsplatser för det använda kärnbränslet. Vilken plats tror Du är bäst?

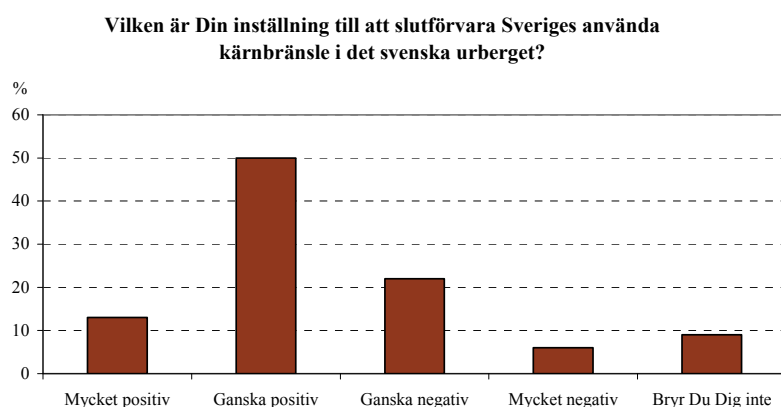

De svarsalternativ som intervjupersonerna fick ta ställning till var:

1. I rymden
2. På havsbotten
3. I polarisen
4. Nere i berget
5. Annat

Det är alternativ som har varit uppe till diskussion i tidigare skeden av slutförvarsprojektet.

På frågan: ”Vilken är din inställning till att slutförvara Sveriges använda kärnbränsle i det svenska urberget?” svarade en stor majoritet (63 procent) att de var positivt inställda, drygt en fjärdedel (28 procent) att de var negativt inställda och cirka 10 procent att de inte bryr sig om det.

Män är i större utsträckning än kvinnor positiva till att slutförvara Sveriges använda kärnbränsle i det svenska urberget. Se nedanstående tabell.

Grupptabell	Andel som svarar					Antal svar
	Mycket positiv	Ganska positiv	Ganska negativ	Mycket negativ	Bryr Du Dig inte	
Kön						
Kvinna	5	45	31	8	10	466
Man	21	54	13	4	8	488

Boende i gruppen Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner är i större utsträckning mycket positiva (19 procent) till slutförvaring i det svenska urberget än intervjupersoner boende i gruppen andra kommuner (9 procent).

Intervjupersonerna fick även besvara frågan, ”Varför?”. Här följer några exempel på hur svaren kunde lyda:

”För att Sverige måste ta hand om sin egen skit.”

”Ingen kontroll om de gömmer kärnbränslet.”

”Inte bra att det fraktas runt.”

”Enda förslaget så det borde vara underbyggt.”

”Skulle aldrig ha producerat eländet.”

”Finns inga bra alternativ.”

”Tror alternativet kärnkraft är minst farligt.”

Slutförvar i Sverige

Nästan alla (91 procent) tycker att man ska slutförvara använt kärnbränsle som producerats i svenska kärnkraftverk i Sverige. Övriga 9 procent tycker att det ska förvaras i utlandet. Vanliga argument för att förvara det i Sverige är:

- Det är den säkraste platsen. Vi har bra berg
- Det måste ta vägen någonstans. Det finns inga bra alternativ
- Vi måste ta reda på det vi har ställt till med
- Det är inte bra att det fraktas runt
- Jag litar på forskarna. Säker förvaring i ett kunnigt land
- Då har man kontroll på det

Vanliga argument för att inte förvara det i Sverige är:

- Vi har för lite kunskap om det hela
- Det verkar farligt
- Jag är emot kärnkraft
- För att det kan sprida sig i grundvattnet
- Det finns bättre platser utomlands

På frågan om förtroende för politiker och myndigheter, när det gäller beslut om hur man ska slutförvara använt kärnbränsle, svarar hälften (49 procent) att de har stort eller ganska stort förtroende och hälften (51 procent) att de har ganska litet eller inget förtroende alls.

Män och personer med akademisk examen har i större utsträckning än kvinnor och personer med lägre utbildning förtroende för politiker och myndigheter i denna fråga.

Viktiga faktorer för beslut

På en skala 1 – 10 fick de intervjuade personerna bedöma hur viktiga olika faktorer är för beslutet om slutförvaring av använt kärnbränsle. 1 betyder helt oviktig och 10 betyder mycket viktig.

Samlingstabell 1: Hur viktiga är följande faktorer vid beslutet om slutförvaring av det svenska använda kärnbränslet?

Procent

Skala mellan 1=helt oviktig och 10=mycket viktig.

Grupptabell	Andel som svarar										Medel- värde	Antal svar
	1 helt oviktig	2	3	4	5	6	7	8	9	10 mycket viktig		
Risken för stöld av avfallet	6	6	8	3	13	4	6	13	5	36	7,0	972
Miljöpåverkan	1	1	2	1	5	3	6	12	9	60	8,7	993
Hälsorisker för människor	2	2	1	1	4	2	4	11	6	67	8,8	994
Att förvaringen ger många arbetstillfällen	13	9	11	9	24	6	8	8	2	10	4,9	986
Att avfallet placeras långt från den plats där Du bor	13	7	9	5	23	5	6	8	2	22	5,6	984

De flesta (90 procent) tycker att hälsorisker för människor är en viktig faktor för beslut om slutförvaring av använt kärnbränsle. En stor majoritet (67 procent) tycker att det är mycket viktigt och svarar med det högsta värdet. Med tanke på att svarsskalan sträcker sig från 1 till 10 är resultatet oerhört tydligt.

Några detaljer kan utläsas. Kvinnor tycker det är viktigare än vad män tycker. Medelvärdet är 9,2 för kvinnor och 8,5 för män. Det är endast vid det högsta värdet som könsskillnaderna är påtagliga. 73 procent av alla kvinnor svarade med siffran 10, men endast 63 procent av männen. Utbildningsnivån är också betydelsefull för inställningen till hälsorisker. De som har akademisk utbildning tycker i högre grad än andra att hälsoriskerna är mycket betydelsefulla. Medelvärdet 9,4 är det högsta av alla och 73 procent av dem anger värdet 10. De som har två barn anser i högre grad än de som saknar barn att hälsorisker är viktiga. Medelvärdet är 9,3 respektive 8,7.

De flesta (90 procent) tycker också att miljöpåverkan är en viktig faktor. En stor majoritet (60 procent) tycker att det är mycket viktigt och svarar med det högsta värdet. Precis som när det gäller hälsorisker är svaret mycket tydligt.

Kvinnor tycker det är viktigare med miljöpåverkan än vad män tycker. Medelvärdet är 9,1 för kvinnor och 8,3 för män. De som har akademisk utbildning anser i högre grad än andra att miljöpåverkan är en viktig faktor. Medelvärdet för dem är 9,1 och 67 procent anger det högsta värdet.

Man kan ur denna undersökning inte utläsa några skillnader beroende på boendeområde varken när det gäller hälsorisker för människor eller miljöpåverkan.

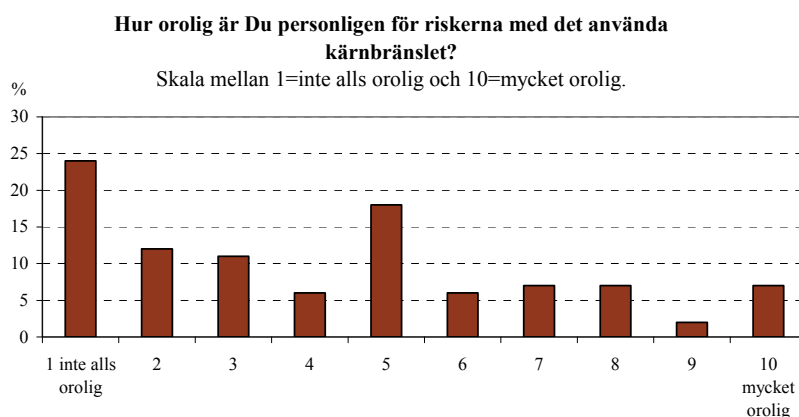
Många (64 procent) tycker att risken för stöld av avfallet är en viktig faktor. Drygt en tredjedel (36 procent) tycker att det är mycket viktigt och svarar med det högsta värdet. Här kan man inte utläsa några skillnader i åsikter mellan män och kvinnor. Den geografiska gruppen Enköpings, Heby, Håbo och Knivsta kommuner har högst medelvärde (7,7) och hälften anger det högsta värdet för risken för stöld av avfallet (siffran 10). I gruppen Gävle och Norrtälje kommuner är medelvärdet lägst (6,5).

En fråga handlade om att förvaret kan ge många arbetstillfällen. Hur viktigt detta faktum är för beslutet om slutförvaring gav ett medelvärde på 4,9. 34 procent tycker att det är en viktig faktor. Boende i gruppen Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner svarar i högre grad än boende i de andra områdena att det är en mycket viktig faktor. 19 procent svarar med det högsta värdet (10). Medelvärdet är där 6,0.

På frågan, hur viktigt det är för beslutet om slutförvaring att förvaret placeras på en plats långt från den plats där personen själv bor, varierar svaren. Några observationer kan göras. Kvinnor tycker det är viktigare än vad män tycker. Medelvärdet är 6,3 för kvinnor och 4,9 för män. Det är endast vid det högsta respektive lägsta värdena som könsskillnaderna är påtagliga. 30 procent av alla kvinnor svarade med siffran 10, men endast 13 procent av männen. 16 procent av männen anser att denna faktor är helt oviktig, men endast 9 procent av kvinnorna. Utbildningsnivån är också betydelsefull för inställningen till avstånd från boendeplats. De som har akademisk utbildning tycker i lägre grad än andra att det är betydelsefullt. Medelvärdet är 5,2.

Oro

En mycket stor majoritet (71 procent) av intervjupersonerna är inte oroliga för riskerna med det använda kärnbränslet. En av fyra (24 procent) är inte alls orolig. 29 procent är orolig för riskerna. Medelvärdet är 4,2.

Kvinnor är i större utsträckning än män oroliga för riskerna med det använda kärnbränslet. Medelvärdet för kvinnor är 5,0 och för män 3,4. Det finns olika teorier om varför kvinnor överlag är mer negativt inställda till slutförvaring och känner större oro än män. En idé

presenteras i en ny rapport av Lennart Sjöberg (Attityder till slutförvar av använt kärnbränsle, 2008, SKB R-08-119). Där förklaras könsskillnaderna främst av variationen i attityden till kärnkraften och oro över kärntekniska olyckor.

I denna undersökning svarar män och kvinnor olika på frågan vilken energiform som är bäst för att producera el. Ungefär hälften av kvinnorna föredrar vindkraft, en fjärdedel vattenkraft och drygt en tiondel kärnkraft. Drygt en tredjedel av männen föredrar vattenkraft, knappt en tredjedel vindkraft och en fjärdedel kärnkraft. Denna rapport styrker teorin om att inställningen till kärnkraft påverkar attityden till slutförvaring. Är man positivt inställd till kärnkraft så är man troligen också positivt inställd till slutförvaring av det använda kärnbränslet.

Grupptabell	Andel som svarar				Antal svar
	Kärnkraft	Vattenkraft	Vindkraft	Övrigt	
Kön					
Kvinna	12	24	49	15	463
Man	26	36	30	8	486

Boende i gruppen Östhammars, Tierps och Älvkarleby kommuner är mindre oroliga (medelvärde 3,7) än intervjupersoner boende i gruppen andra kommuner (medelvärde 4,5).

Intervjupersonerna fick även frågan, ”Varför?”, alltså varför man var orolig eller inte. Nedan följer en del av svaren:

”För att det är människor som har hand om det och människor gör misstag.”

”Byn kan brinna upp.”

”Känns säkert.”

”För man vet ej hur det tas upp av naturen.”

”Vi har haft Tjernobyl här så jag är emot kärnkraft.”

”För att cancerriskerna har ökat m m.”

”Litar på forskarna.”

”Kan inte oro sig för allt.”

”Jag är så gammal, jag behöver inte vara orolig.”

”Fördjävligt om det händer något.”

”Oroar mig sällan för något.”

”Bra att hålla sig kritisk.”

”Eventuell stöldrisk, terrorister.”

”Vi har teknologi och pengar.”

”Det kan hända att radioaktivitet kommer ut i vattnet.”

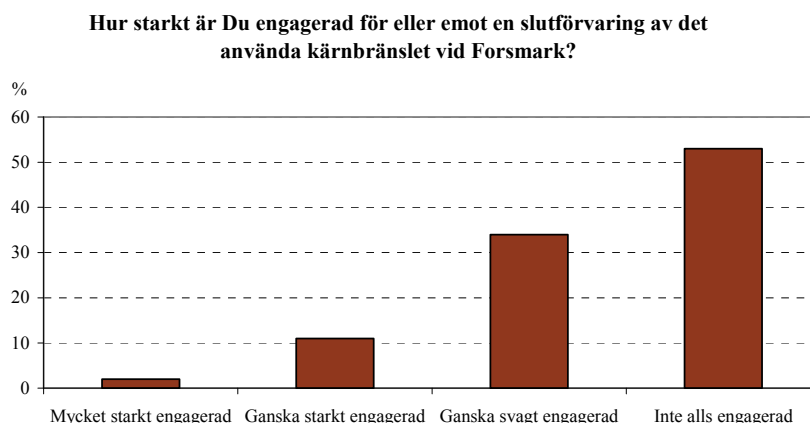
”Oroar mig lite för barn och barnbarn.”

”Säkerheten kan inte garanteras vid krig och naturkatastrofer.”

”Hanterar man det på rätt sätt är det inte farligare än något annat.”

Engagemang

En fråga löd: ”Hur starkt engagerad är Du för eller emot en slutförvaring av det använda kärnbränslet vid Forsmark?” Drygt en av tio intervjupersoner (13 procent) är starkt engagerade för eller emot en slutförvaring av det använda kärnbränslet vid Forsmark. De flesta (87 procent) är ganska svagt engagerade eller inte alls engagerade.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan man säga att undersökningen visar mycket tydligt att de flesta människor i Uppsala län, Gävle kommun och Norrtälje kommun är positivt inställda till slutförvaring av använt kärnbränsle. De är positivt inställda till att förvara det i urberget och kan tänka sig ett förvar i sin egen kommun. De flesta känner ingen särskild oro och är inte heller särskilt engagerade.